

Kiállításai ar:
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG^{ra}
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványjal minden
 postahivatalnál eszközölhető.

SZERKESZTŐSÉG:
 Budapest,
 VI. Podmaniczky-utca 1.

MAGYAR DOHÁNYUJSÁG.

Kiállításai ar:
MAGYAR DOHÁNYUJSÁG^{ra}
 Egész évre . . . 6 frt.
 Fél évre . . . 3 frt.

Megrendelés a kiadóhivatalban
 vagy utalványjal minden
 postahivatalnál eszközölhető.

KIADÓHIVATAL:
 Budapest, VI. Podma-
 niczky-utca 1. sz.

A dohánytermelést es dohánykereskedést felkaroló gazdasági szaklap

Megjelenik minden hó 1-én és 16-án

Hirdetéseket felvez a kiadóhivatal és az ország
 minden hirdetés-gyűjtő ügynöksége.

Felélő szerkesztő és lapfőnöke:
DARÓCZI VILMOS.

Hirdetések Negyed oldal 10 frt.; kisebb hirdetekeknél
 minden petit sor 4 kr.

TARTALOM: Reflexiók, a Nihházi László ur levelére. *Daróczi Vilmostól* — Közlemények a dohánytermelési állomás köréből. — (Folytatás) *Kerpely Kálmán* jelentéséből. — (Folytatás) *Daróczi Vilmostól*. — A korti dohánykezelése. *Daróczi Vilmostól*. — *Czibulya Gyűjtőtől*. — Dohánytermelésünk. (Megjegyzések id. Molnár Lajos cikkére.) *D. V.* — A dohány mint disznóvénny *Grau Frigyesztől*. — Irodalom. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

Teljes tisztelettel felkérjük mindazokat, akik az előfizetést a folyó évre még mindedig meg nem ujtították, hogy az előfizetési összeget mielőbb beküldeni sziveskedjenek.

Azt hisszük, hogy az a csekély áldozat, melybe lapunk előfizetése kerül, bizonyára bőven megtérül azon szolgáltatokban, a melyeket lapunk a termelőknek és a dohányügynek tesz, közhasznu működésével, — miért is egész bizodalommal fordulunk lapunk tisztelt olvasó közönségéhez, hogy kegyeskedjenek lapunkat nemcsak saját részükről támogatni, hanem szomszédaik, ismerőseik, jóembereik körében is ajánlani, terjeszteni, hogy így még fokozottabb mérvben legyünk képesek a dohánytermelők érdekeit képviselni, és a dohányügynek javára lenni.

A szerkesztőség és kiadóhivatal.

Reflexiók a Nihházi László ur levelére.

A régi jó patriarchális időből, dohánytermelésünkre vonatkozólag nagyon érdekes visszaemlékezésekre bukkanunk, a melyek rendkívüli fontossággal bírnak és sok tanulságot nyújtanak. — megérdemlik tehát, hogy velük behatóan foglalkozzunk. Mert azokban a gyakorlati dolgokban, a melyekről itt szó van, s azokban a következtetésekben, amelyeket azokból levonhatunk, fölülte hasznos forrásokra akadunk.

Nincs szerencsém Nihházi urat személyesen ismerni, csak mint lapomnak egyik régi lelkes előfizetőjét: — de a

mint közleményéből sejtem, még az 1848-ik év előtti termelési viszonyokról szól és így hát jogosan ítéltethem, hogy már öreg uri ember lehet, de azt is határozottan kijelenthetem — közleménye után ítélve — hogy igen praktikus, jeles szakember, akinek a dohánytermelés legjobb és legalaposabb miveleteiről bő ismerete van.

Én meg szoktam becsülni a régi gyakorlatokat és szeretem azokat az igazán kipróbált, czélszerű dolgokat a modern miveletek alapkövéül alkalmazni, tehát ez alkalommal is szívesen indulok el a régi gyakorlatok nyomán, nem csak azért, mert már magam sem tartozom a fiatalok közé, de azért is, mert az én gyakori tapasztalataim is bebizonyították azt, hogy a járt régi nyomon előre haladni a leghelyesebb cselekmény. A régi gyakorlat alapján fekvő dolgok képezik tehát a jelenlegi okszerű kezelésnek a salegeslegujabbi cselekményeknek kiindulási pontját, — induljunk el tehát és lássuk, miként érhetjük el legkönnyebben a czélt.

A közlemény írója — a többek között — réam és lapomra nézve egy felette fontos dologról tesz említést, a mely az én legkedvencezobb eszmémet és évek hosszú során át folytatott szenvedélyes foglalkozásom és ideálatom képezi, ami nem egyéb, mint a *dohányfüllesztés*: — erről a dologról beszél Nihházi ur, még pedig olyan alaposággal, hogy megérdemli, hogy minden dohánytermelő figyelmbe vegye: mert hogy dohánykezelésünknek ez egyik leghasznosabb művelete: azt vitatni senkinek sem szabad. Nihházi leírása szerint, ugylátszik, az időben a füllesztés képezte a legfontosabb részét a kezelésnek és akkor, a midőn az ő általa leírt mód szerint a füllesztést befejezték, a többi szárítási módra már nem nagy súlyt fektettek, mert ez volt a szárításnak legfontosabb része, — a zsupszalmára fektetett frissen törött dohány, a mely száraz szalma közt feküdt 4—5 napig, addig, a míg az egészen sárgás lett és minden vizenyős része kipárolgott, a mit ők úgy neveztek: utóérés, teljes érés, — erre nézve — hogy csak egy kis hasonlatossággal éljek — felhozhatom azt, hogy majdnem minden néven nevezendő termés, ugy a gyümölcs, a lezsedés utáni néhány napi fekvés mellett kapja csak meg valódi érettségének jelle-

gét, mely őt a tökéletes név elnevezésére jogosítja. Ilyen az alma és a körte, melyek az érésnek közelgő stádiumában szedtetnek és csak fekvés után kapják meg azt a kedves színt és kellemes ízt; — s ilyen majdnem minden növény, amelyekkel példálózni, azt hiszem, általános ismert-ségénél fogva szükségletlen. Hát még a dohánynál, a mely a letérés alkalmával még sok felesleges nedvességgel bír, mennyire szükséges, hogy az még a felfűzés előtt kipárolgjon, s ez által a későbbi helyes érlelési és kellő szárítási módját elnyerhesse és hogy a későbbi szárítás folyama alatt kárt ne szenvedjen. — A füllesztési rendszer tehát csakugyan az a fontos kellék a dohánynál, a miről én már évek hosszú során át folyton beszélök és azt javaslom, most azonban ezen alapos biztatásnál fogva, erkölcsi kötelességemnek fogom ismerni, erről a dologról mindaddig írni és beszélni, míg az országszerte meghonosul, abban az értelemben, a mint én azt óhajtom.

A régi termelők ezen kívül még azt az arany regulát is megtartották, hogy a dohányt csak éretten törték, akkor ugyanis, midőn az már teljesen babosodni és sárgulni kezdett, szóval éretten. S habár ők a pajta rendszert nem ismerték, azért dohányuk mégis fedél slatt száradt és olyan egészséges maradt, hogy később a köteleken össze huzva, gömbölyü alakban is folyton megtartotta azt a jó, finom puhaságot.

Leírását, a jelen okszerű kezelésnek első regulájával kezdi: hogy már a 48-as évek előtt, a dohányföldet mélyen, 4 vagy 6 ökörrel szántották, mert még akkor fakék voltak és a pattingot a gerendyle végére illesztették, a mely eljárás a lehető legmélyebb szántási módot képezte. A szántás nehéz volt, de ismerték annak nagy fontosságát, tehát mélyen szántottak, szántás alkalmával a rovarokat pusztították, igen helyes eljárás mellett; a palánta nevelésre nagy gondot fordítottak, aprómarha- és istálló-trágya, hamu, korom stb. kemenezéből származott hulladék mind a dohányföldre vándorolt; jelszó volt, hogy a ki dohányját május hóban ki nem ültette, a fölött pálezát törték és olyannál nem számítottak jó termésre; leg-

nagyobb gondot a magnevelésre fordították és azt olyan okszerűen kezelték, hogy mi ma sem cselekedhetünk másként. — Ugylátszik, hogy dohánytermelésünk az 1848-as évektől mintegy negyedszázadig folyton visszamenőben volt, míg aztán egy újabb időszaktól, mondjuk a 75—80-as évektől kezdve lassan ugyan, de a 90-es években már rohamosan kezdett előre haladni.

A dohánytörésnél a leghelyesebben jártak el, a mennyiben mindig a sárgulni kezdő megbabosodott leveleket törtek és nem rohantak neki, hogy össze-vissza szedjék azt egyszerre, mint a hogy ezt jelenben gyakran megeselekszik, különösen elkészt dohányoknál; — ők mindig csak azokat a leveleket szedték, a melyek már érettek voltak.

A dohányt dohány után a megfelelő helyeken termelni: egyik legfontosabb tényező a minőség javítására nézve; ilyen értelemben nyilatkozik a közlemény írója és nagyon helyesen; — de én még hozzá teszem azt, hogy nemcsak a dohányt magát rontjuk meg az ilyen ötös turnus rendszere mellett, hanem a magra nézve is egyenlő és talán még nagyobb arányban folyik a degenerálás procezsusa; és a mag évről-évre nem hogy javulna, de a kellően meg nem művelt és a még előző termény anyagából merült alkatrészek is rontják, tehát ebben is igaz van ama régi jeles termelőnek.

Természetes, hogy mindenkor vannak kivételek, mert dohányt dohány után ültetni bizonyos helyeken lehet és kellene is. a megfelelő kezelési mód és a földnek folytonos egyforma erőben való megtartása mellett; ez azonban nagyjából kivétel nélkül, már csak a turnusok és vetésforgási szempontok miatt is; hanem annyi bizonyos, hogy a dohányt dohány után, a föld jókarban tartása mellett kitűnően lehetne termelni, természetesen csak néhány évig. — s ha ez a dohányt mennyiségileg talán apasztaná is, de a minőség hátróztalan javulna. — de — mondom — csak rövid időig, például 3—4 évig kellene ezt így folytatni, és azután a föld megint más kalászos növények alá kerülne.

Nikházy urnak mult számunkban megjelent közleményét olvasóim szives figyelmébe ajánlom, — mert annak sorában igen sok érdekes és hasznos dolgot találunk.

Daróczy Vilmos.

Közlemények a dohánytermelési kísérleti állomás köréből.

— Kerpely Kálmán jelentéséből. —

(Folytatás.)

III. Dohánytrágyázási kísérletek.

Trágyázási kísérlet „jadoo“-val.

A „jadoo“ mint új trágyaszor, a mult év folyamán került be először hozzánk Angliából. Lényegében véve különböző anyagokkal impregnált tőzeges természetű trágya, melyből előzetes gőzölés és kifőzés-

sel mindenféle káros, penészedésre hajlandó anyagot eltávolítanak. Angliában és Amerikában a konyhakertészetben, szőlő-és gyümölcsösökben, Amerikában ezenkívül a dohánynál is igen jó eredményeket nyertek alkalmazásával. A „jadoo“-val való kísérletezésre a m. kir. dohányjövődék központi igazgatósága szőlította fel az állomást.

A jadoo alkalmazása kétféle; vagy már a melegágyakban a palántanevelésnél, vagy közvetlenül az ültetésnél nyer felhasználást. Melegágyi hatását nem kísérhettem figyelemmel, mert az anyagot elkésve kaptam, de tudomásom van róla, hogy az aradi dohánybevéltő hivatal által eszközölt ily irányú kísérletek kedvező eredményre vezettek, a mennyiben a jadoo-s melegágyi dohánypalánták gyorsabb és erőteljesebb növekedésükkel feltűntek. Én a jadoo-t a palánták duggatásánál és a dohányföldön közvetlenül az ültetésnél használtam.

A jadoo körülbelül 100 kgros csomagokban erősen összesajtoltva kerül forgalomba. Használat előtt a csomósan összeálló tőzeges anyagot finom szálal darabokra kell széjjeltépni és ha száraz lenne (a mi különben ritkán fordul elő), jól megnedvesíteni. A finoman szétéptet nyirkos anyagból egy kis marokra valót kell minden palánta tövéhez tenni.

A melegágyi palánták kiduggatásánál asoronként húzott kis barázdák babetesszük a jadoot, s kevés földdel betakarva, a palántákat a szokásos eljárással elduggatjuk. A duggatott jadoos palánta a többit hamarosan elhagyja, erőteljesebben növekszik és valóban ideális ültető anyagot szolgáltat. Kiültetés alkalmával a palántákat jadoostól kiemeljük s ezzel együtt fészkeljük el a földön, miért is hatása a későbbi fejlődés folyamán is észrevehető, a nélkül azonban, hogy a dohányt érésében késleltetné.

A melegágyakból április 14-én duggatuk ki a palántákat, a honnan május 18-án kerültek ki a dohányföldre; a törés augusztus 3-án vette kezdetét, a simitás és osztályozás után lemért következő eredménnyel:

	Termett kat. holdankint kgrban			
	anya.	hegy.	aljlevél	összesen
duggatott jadoos dohány	916	192	120	1228
közönségesen duggatott dohány	648	204	88	940

Terméstöbbltet a jadoos palánta javára 288 kgr. Megjegyzem, hogy a kiültetés után közvetlenül erős zápor leverte a palántákat, a bajt azonban a jadoos dohány jobban kiheveri.

	Bevéltelt kgrban			
	I. osztály	II. osztály	III. osztály	összesen
duggatott jadoos dohány	1012	103	113	1228
	frt 263.12	18.54	13.56	295.22
duggatott dohány	754	96	90	940
	frt 196.04	17.28	10.80	224.12

Az átlagos beváltási ár az első esetben 24 frt 04 kr., a második esetben 23 frt 74 kr., jelöl annak, hogy a jadoo a

dohány minőségét nem rontotta. A jadoo javára eső k. holdankinti beváltási többltet (1 frt 10 kr, melyből az 1¹/₂ q. jadoo beszerzésére, szállítására s a munkára eső 12 frtot levonva, 59 frt 10 kr. marad tisztán.

A második termelési kísérletnél a melegágyi palántákat a dohányföldre való kiültetéskor — május 13-án — láttuk el jadooval oly módon, hogy egynehány munkás az ültetés helyén készített kis mélyedésbe egy marokra való nyirkos, tépt jadoot tett s kevés földet huzván reá, az utánakövetkező ültetőmunkások a palántát a rendes szokásos módon elültették. Ezen munka ugyan eléggé gyors, de nagy területeken és a feles kertészrendszer mellett — a mint ezt a duggatásról szóló részben kifejtettem — mégis nehézkes. Míg a palánták duggatásánál (k. holdra számítva) 1¹/₂ q. jadoo elegendő, addig közvetlenül az ültetésnél használva 3 q. kell belőle, a mi a szállítási költséggel együtt 25 frtba kerül; ezen kívül az ültetés is 10 frttal többe jön. a mi kat. holdankint összesen 25 frt költséget okoz.

A jadooba ültetett melegágyi palánták erőteljes, gyors fejlődéssel csakhamar elhagyták az összehasonlításul kiültetett melegágyi palántákat; kiültetés után nem silylődték, hanem gyorsan megeredtek. Felemlitendőnek tartom, hogy a jadoos dohány a szárazságtól kevésbé szenved. a minek okát a nyirkos, lassan száradó jadooban s ennek mint tőzeges trágyának nagy víztartó képességében kereselem.

A május 13-án kiültetett dohány augusztus 13-án került törés alá és simitás, osztályozás után lemérve, következő eredményeket adta:

	Termett kat. holdankint kgr.			
	anya.	hegy.	aljlevél	összesen
jadoos dohány	784	268	122	1174
közönséges dohány	626	256	72	954

Terméstöbbltet a jadoos dohány javára 220 kgr.

	Bevéltelt kgrban			
	I. osztály	II. osztály	III. osztály	összesen
jadoos dohány	554	404	216	1174
	frt 144.04	72.72	25.92	242.68
közönséges dohány	436	341	177	954
	frt 113.36	61.38	21.24	195.98

A beváltási átlag 20 frt 67 krt, illetve 20 frt 56 krt tett ki. A beváltási többltet 46 frt 70 kr., melyből a 25 frt kiadást levonva, 21 frt 70 kr. marad a jadoos dohány javára. A jadoo tehát közvetlenül az ültetésnél használva is kifizette magát, de távolról sem oly mértékben, mint a duggatásnál. Szerintem az ültetésnél való közvetlen használata inkább az évelő növényeknél (szőlő, gyümölcsfa) lesz hasznos hozó, a hol hatását, mint lassan korhadó anyag több éven át kifejtheti. A dohánynál a jadoo jelentőségét inkább a melegágyi palánták nevelésénél és duggatásánál kereselem, a hol kis fáradsággal és kevés költséggel valóban igen jó eredménnyel nyerhet felhasználást.

Megjegyzem még, hogy a jadoos dohány minőségét egyáltalában nem rontja, sőt

emeli, mint ezt a következő vizsgálatok bizonyítják:

Égőképesség másodperczekben	Leveivastagság gramokban	Bordarány 0/0	
trágyázatlan dohány	12	0.36	37
jadoos	17	0.24	33.5

A jadoos dohány égőképessége jobb, levelei finomabbak, bordái vékonyabbak. A levelek szépen szinesedtek, selymes főgásuak és fényesek. A jadooval való kísérleteket a jövő évben folytatjuk.

(Folyt. köv.)

Dohányültetés.

Az idő a gazda. — A legnagyobb gond, a legszorgosabb igyekezet, s a sok vesződs, viszontagság, megerőltetés: mind, mind majdnem kárba veszett munka, ha az idővel kell küzdeni.

A dohánypalánta nevelésére nézve ilyen a jelenlegi időjárás is. Amidőn már mindenki át van hozva attól a tudattól, hogy csakis korai ültetés mellett számíthatunk rendes és sikeres dohány termésre: ime, az eddig uralgott s április végén már szokatlan hideg időjárás anynyira hátráltatta a dohánypalánták rendes fejlődését, hogy a korai ültetés lehetőségéről csaknem le kell mondanunk, — mert még az olyan jeles palánta nevelő is, aki melegágyát mindenféle célszerű intézkedés által — nevezetesen a melegágyaknak alkalmas helyen való elhelyezésével, takarításával, szorgos ápolásával — még a hideg ellen is meg tudta védeni, szóval: aki jó, erős, kiültetésre teljesen alkalmas palántával rendelkezik, még az ilyen termelő is ugyancsak fontolóra veszi, hogy palánj kiültesse-e a szabadba jól sikerült palántáit, amelyek ott, a szabad földben, esetleg még most is a megfagyás veszedelmének vannak kitéve.

Ily esetben nem tehetünk egyebet, mint szépen türelmesen bevárni míg az idő jobbra fordul s az enyhébb napok beköszöntése bizonyosabbá válik, — addig pedig a palántákat szünet nélkül ápolni, dédelgetni kell, hogy azok üdék legyenek és frissen maradjanak.

Különbömben most már mégis remélhetjük, hogy május hava csak nem lesz oly szigorú irántunk s majd csak felveszi régi jó jellegét, amikor aztán teljes erővel és egész lelkesedéssel hozzá foghatunk az ültetéshez.

Aki olyan szerencés helyzetben van, hogy jelenleg már ültetésre kész palántával rendelkezik: az igen helyesen cselekszik, hogy ha e közben a dohány földjét kellőleg előkészíti, hogy az enyhébb idő bekövetkeztével azután majd az ültetés minden fennakadás és további késedelem nélkül foganatosíthassa.

Az ültetés módjáról fölöslegesnek tartom ezuttal szólni, mert hisz ezt évről-évre már elégszer tárgyaltuk, — azért tehát most csak néhány olyan körülményre akarom a termelők szives figyelmét felhívni, amelyek az ültetésnél, illetve annak jó sikerére nézve igen nagy szerepet játszanak.

Mindenekelőtt lássuk el bőségesen magunkat az ültetéshez szükséges jó öntözni való keverékkel, amelyhez lágy természetű, lehetőleg tó vagy folyó vizet használunk: — az alkalmas jó víznek az a legjobb is mertető jele, hogy ujjaink közt sikos tapintatú, míg a meszes, salétromos, kemény vizek érdes tapintatúak szoktak lenni, ezektől tehát óvakodni kell, — de ha mégis kénytelenek volnánk ilyeneket használni, akkor legalább langyosabb kell tenni s a trágyalé és egyéb műtrágya mellett öntsünk bele fahamut, amelynek igen jó hatása van.

Az elültetendő palántáknak a melegágyból való kihuzgálására nagyon ügyelni kell, hogy azok meg ne sérüljenek, — azért tanácsos, a palánta kiszedése előtti estén a melegágyat a szokottnál kissé jobban megöntözni, hogy minden egyes szál palánta, a legkisebb hajszálgyökereivel együtt, épen, sértetlenül legyen kihúzható. A palántákat úgy kell kiszedni, hogy a melegágy földjéből való finom kis porszemek a gyökereken maradjanak és a palánták ezekkel együtt ültetessenek el, mert így könnyebben és biztosabban megfogamzanak. E végből a kihuzott palántát lehetőleg óvatosan kell a megnedvesített ronggyal jól kibélelt kosarakba helyezni.

Az ültetést lehetőleg délután végezzük nehogy a délelőtti nap már az első napon tulságosan lefonynyassa a gyöngye palántákat.

Az ültetők kezére szigorúan ügyelni kell, hogy a palántát derékban meg ne törjék, s hogy a fészkekben, a palánta mellett üregek ne maradjanak, mindenképp felett pedig hogy kizárólag csakis erős, egyenlő, jól kifejlett, ús gyökérzetű palánták kerüljenek elültetésre.

A legutóbbi időben, úgy nálunk, mint a külföldön tett kísérletek eredménye alapján, a szaktudósok mind azt ajánlják, amit én, saját kísérleteim és tapasztalataim alapján, már vagy 6-7 év óta folyó hangoztatok, hogy a dohány alá szánt mindennemű műtrágya, oldott, folyékony állapotban adva használt legjobbat, — ez pedig legkönnyebben és a legbiztosabb módon az ültetőkör alkalmazható. — Erre nézve én, a magam részéről legelőnyösebbnek tartom és leginkább ajánlhatom: az öntözésre szánt keverékbe két százalékos kén-savas káli oldatot vegyíteni, olyformán, hogy például egy 500 liter ürtartalmú kád, vagy félfenekü hordóba, mely az öntözésre szánt s trágyalével és fahamuval vegyített vízzel van megtöltve, ezekhez még mintegy tíz kilogramm kén-savas káliit kell hozzáadni, az egészet erősen felkeverni és a kiültetés előtt pár órával a dohánypalánta fészkekbe önteni. Ez különösen azért igen jó hatású, mert bebizonyított tény, hogy a kén-savas-káli nemesak a dohány jobb égését nagyban előmozdítja, hanem ezen kívül még azzal a megfizethetetlen előnnyel is bír, hogy több ideig nyirkosságot tart a palánta töve mellett, a minek szükséges és hasznos voltát fölösleges bővebben bizonyítani.

A dohány minőségének javítására nézve a sűrűbb ültetés is nagy befolyás-

sal van; — 7 év előtt tett németországi tanulmány utamon szerzett tapasztalataim alapján, azóta e tekintetben is mindig a mellett kardoskodom, hogy ha azt akarjuk, hogy dohányunk egyenletesebb és jobb, finomabb legyen: akkor az eddigi gyakorlatnál jóval sűrűbben kell a dohányt ültetnünk. — Hazai termelési viszonyainkhoz képest, legmegfelelőbbnek tartom, hogy a sorok 60—65 cmtr, s a növények 40—45 cmtr távolságra legyenek egymástól; vagyis a közönségesen használt régi mérték szerint: egymástól másfél lábnyira, tehát ölenként 4 szál palánta ültetendő, míg a sorok egymástól való távolsága szűken mérve két lábnyi legyen; — e szerint katasztrális holdankint mintegy 24—26 ezer szál palánta ültetendő.

Bármily nagy területen termeljük is a dohányt: azért feltétlenül szükséges, kiültetés után — ha száraz az időjárás — a palántákat kétszer — háromszor megöntözni, azzal a trágyaleves keverékkel, amelyet az ültetés alkalmával használunk. Nincs ebben semmi lehetetlenség, sőt nem is jár — mint ahogy némelyek állítják — valami nagy nehézséggel, — s a nagy termelő és a kis termelő egyformán megteheti, csak akarni kell; — mert hiszen bármily nagyban termeljük is: egy-egy nagyobb kertész család — rendes körülmények között — 4 holdnál nagyobb terület pedig könnyű szerével szépen kezelheti; — aztán meg az egész 4 holdat úgy se tudja — de nem is kell egyszerűen beültetni, sőt nem is szabad engedni, hogy az ültetés olyan rohamosan történjék, mert ez esetben — az elhamarkodás miatt — az ültetés úgy se folyékonyan, amilyen szintén nagy hiba, mert a sietve végzett munkánál sok palánta derékban megtörik, holott az ültető ezt észre se veszi, az ilyen palánta azután csak tengődik és még ha megmarad is: abból ugyan sohase lesz jó dohány.

Azért jó, hogy az ültetés ideje alatt a gazda is gyakran megforduljon az ültetők közt, s tartsa szemmel őket és győződjék meg róla, hogy a munka rendesen végeztesse, mert csakis a gondosan elültetett erős, jó palántából lehet jó termésre számítani, — míg ellenben ha nem jó a palánta és nem történik rendesen az ültetés: akkor a legkedvezőbb időjárás mellett se remélhetjük, hogy jó termésünk lesz.

S éppen mert a dohánytermelésnél egyik legfontosabb tényező: a helyes, jó ültetés: azért erre még majd visszatérünk.

Daróczy Vilmos.

A kerti levelek kezelése.

(Befejező közlemény.)

A dohánylevelek, letörésük után, a szerint, hogy a törés idejében minő a hőfok és mely levelek vannak munka alatt, hegygel felállítva, rövidebb-hosszabb ideig, mielőtt zsinórra fűzetnének, füllesztésnek tétetnek ki.

Az aljlevelek 1, az anyalevelek 1 esetleg két napig, míg a hegylevelek 4—5

napig is füllesztetnek, még a levelek sárgulni nem kezdenek, ügyelve arra, hogy a dohány erősen át ne melegedjék, minek megakadályozására a kívánalomnak megfelelő mennyiségben átrakatják.

A füllesztés által szinesedésnek indult levelek forgatva, ritkán, 2 méteres zsinórra fűzetnek és a fűzők ritkán aggatva 5–6 napig a pajtában helyeztetnek el, mely idő alatt a levelek teljesen megsárgulván, utána a pajta mellett nádból alkotott árnyas helyre vitetnek ki.

Ezen fűzők, ha csak az esős idő földalá szállításukat nem követeli — teljes kiszáradásukig kinnt maradnak a szabadban.

Tulnyomó mennyisége a dohánynak ilyen módon lesz szárítva, mert azon szárítási módot, hogy — különösen nyáron — a fűzők a dohány felfűzése után a nap hevének helyeztessenek ki, be kellett szüntetnem, azért, mivel a dohánylevelek — dacára a zsinórra fűzés előtt alkalmazott kellő füllesztés által megindult kedvező szinesedésnek, a hirtelen beszáradás folytán zöldes színtűek maradtak, épségükben a legcsekélyebb légáramlattól, hát még a szárazságban gyakran előforduló forgó szelektől igen sokat szenvedtek, míg az alkalmazásban levő beárnyékolással — a mi a dohány melegágy takaróknak a szárítókortól főlé helyezéséből áll, a nap intenzív hatásától és a szelektől, melyek ellen a dohánytelep környékének sűrű kifásításával is védekeztem, megoldalmaztam a dohányfűzőket.

Persze ezen szárítási eljárás mellett sincs megkímélve a dohány attól, hogy ha esős idő fenyeget, a pajtákba történő szárítás közben sérülést ne szenvedjen; a dohány ily módoni szárítása bár nem tökéletes, de a nap hevének kitett, teljesen szabadban szárított dohány minőségénél hasonlíthatatlanul kedvezőbb eredményt tudok így is elérni.

Azt a kérdést vetheti fel tek. szerkesztő ur, hogy miért nem szárítom a dohányt a megtörtént füllesztés után teljesen benn a pajtában? azért nem, mert pajtaink nagyobb része sövény fonásos sárfalal, bár bőséges szelelőkkel ellátott alkotmány, melyekben a legnagyobb gond és utánlátással sem lehet megoldalmazni a dohányt attól, hogy penszét ne kapjon, de főképp azért nem, mert az ilyen nem eléggé világos helyiségekben a kerti levelek nem kapják meg a tetszetős aransárga színt, hanem sötétpirosak, vagy olajzöldes színek maradnak.

Mint már soraim elején volt szerencsém érinteni: a legjobb minőségű dohány előállításihoz szükséges czélszerű szárítási mód kitanulására nem csekély anyagi áldozattal különféle szárítók pajtákat emeltem és évek óta kísérleteztem a legegyszerűbbnek kitudására. Tapasztalatom az, hogy az exsiccatoros szárítási mód a kerti leveleknél határozottan nem válik be, mert jóllehet ezen szárítással a levelek teljesen épek maradnak és a levelek rendkívül vékonyra, finommá száradnak, a szil. nyérése azonban annyira kedvezőtlen, hamvas szürke, rendkívül petrezselymes, sötét

vagy barnás piros — hogy ezen szárítási móddal fel kellett hagynom. — Hasonlólag jártam a sövényfonásos sárfalal pajtába zsinórra fűzött dohány minőségével is, mely utóbbi szárítási mód mellett a legnagyobb elővigyázat dacára sem volt a dohány kisebb nagyobb penészedéstől megoltalmazható.

Legjobb eredményt a deszkaoldalas pajtákkal értem el, főképp azokkal, melyekben a dohányt 8–10 napi föld alatt tartás után — a forró naptól oltalmazva — ugyanannyi időre a szabadba helyeztettem és azután félíg beszáradt állapotban ismét a pajtába aggattattam. Ezen szárítási mód mellett a petrezselymesség legcsekélyebb mértékben támadta meg a leveleket; de ettől egy színre, mint finomságra nem maradt el azon dohány sem, mely felnyitható deszkaoldalas pajtában teljesen benn száradt. Ezen utóbbi szárítási mód mellett azonban a petrezselymesség nagyobb mértékben mutatkozott; a deszkafalal pajtáknál azonban az őszi nedvesség és köd miatt vannak bajaink.

A kerti dohány kezelése körüli tapasztalatom röviden összefoglalva az, hogy a jól megválasztott és megművelt talajban termett és kellő füllesztés után forgatva és ritkán felfűzött dohány legkedvezőbb beszáradását akkor nyeri, ha az világos, — de nem a nap intenzív hevének kitett — helyen szárítatik.

A közügyérdekében mondja el, a ki jobbat tud!

Fogadja tekintetes szerkesztő ur kiváló tiszteletem nyilvánítását, továbbra is maradván

Bajcs, 1899 márczius 26-án

őszinte híve és kész szolgája

Czibulya Gyula.

primárius jószágfelügyelő.

Dohánytermelésünk.

A „Gazdasági Lapok” legutóbbi számában, egy figyelemre méltó cikk jelent meg, a fenti cím alatt, *id. Molnár Lajostól*, akit — cikkéből itélve — teljes joggal mondhatunk a dohányügy egyik veterán bajnokának, oly tájékozottsággal és szakértelemmel tárgyalja az általa felvetett kérdéseket; — s ez okból érdekesnek és érdemesnek tartjuk a praktikus czikket főbb pontjaiban ismertetni.

Id. Molnár Lajos ur, az orsz. m. gazdasági egyesület dohányügyi bizottságának f. é. márczius 11.-én tartott üléséből kiindulva, ezeket mondja:

„Hogy dohányjunk minőségének — főképpen égaljunk, s ott — a hol talajunknál fogva is — a török, görög, maczedon, bolgár (egy szóval török) dohány kivételével Európában első rangunk kellene lennie, s néhány löféjjel elhagynia a pfalzi s hollandi dohányokat: ez oly kétségen kívül áll, hogy én axiomának tartom. Ennél fogva az olcsóbb szivarfajtákat — mondjuk egész az 5 krosokig — tehát a 100 milliót, hazai dohányunknak kellene szolgáltatnia.”

Ezt a véleményt és kívánságot, a cikkíró ural egyúttal mi is valljuk; — de hiszen a szóban lévő ülésen ép ily értelemben nyi-

latkozott a dohányjövődéki központi igazgatóság főnöke: dr. Perleberg Arthur ministeri tanácsos; úr is, — s nem kételkedünk benne, hogy a jövődék helyes intézkedései által mindinkább közel fogunk jutni ezen eszme szerencsés megvalósulásához.

Cikkének további folyamán jó humoral jellemzi a régi rossz égésű dohányokat. „Szabolcsmegye nyugati részén — ugymond — 1866–68-ban 200 kat. hold dohányterületen kisebb téren kísérletkép 11 fajta dohányt termeltem: Virginiait, Puerto-Ricót, Pennsylvániait, Ohiót, Kentuckyt, Marilandit, Amesfortit, Latakiait, Dzsonkinghánt, (13 éves magból), kapadokányt (akkor „libolya” dohánynak mondták) s végre u. n. magyart. Égési próbákat tettünk velük, külön-külön és keverve, fermentált és nem fermentált állapotukban. Az eredmény az volt, hogy az akkoriban nagy formátumban megjelenő „Pesti Napló”-ból diagonális irányban vágott s meggyújtott rőfny hosszú fűdibuszszal 3–4 szobán végig oda s vissza nyargalva gyújtván a pipára, mire a filibusz végig égett, akkorra a dohány is elaludt. Pedig a szívás intenzitását majdnem lőerővel lehetett volna mérni. Közmondással is vált köztünk, hogy az a dohány olyan, hogy nehezen gyulad meg, de ha egyszer meggyulad, akkor azonnal — — el is alszik. Hamuja mindig fekete volt.”

Hát ez bizony így volt, még csak nemrégiben is, — de most már nem állunk oly rosszul a dohány égésével, mert habár most is vannak még az országban olyan termelő vidékek, amelyek rossz égésű dohányanyagot szolgáltatnak, de másrészt ma már van igen jó égésű dohányunk is nagy mennyiségben; — s hogy ezen a téren a multhoz képest mily nagy haladást konstatalhatunk és az okszerűség tekintetében jóval előbb vagyunk: ezt az is bizonyítja, hogy — amint a cikkíró úr is megjegyzi — az égési kísérletezésekkel még a 70-es években se törődött senki, holott ma már ez is divatban és napirenden van; — s mi is azt hisszük, hogy: „igy remélhető, hogy dohányügyünk egy évtized alatt nagyobb fellendülést vesz, mint a megelőzőtt 20, illetve 48 évben.”

A kísérletezésekről szólva, helyesen jegyzi meg Molnár L. úr, hogy: „Szép ha a debreczeni kísérleti állomás homok talaja lesz a kísérletezési tevékenység leghelyesebb kiindulási pontja, mert ez lesz irányadója az egész „Nyírség”-nek, mely hazánk egyik legtekintélyesebb — mert kiterjedésre is, minőségre is prima osztályu — dohányvidéke. Ez azonban nem elég! Minden külön dohányvidékünk, vagy — amennyiben sok beváltó hivatalunk egyúttal a külön dohányvidék körzetévé is összeesik — minden ilyen külön dohánybeaváltóhivatalunk legyen ellátva ily kísérleti állomással, ha t. i. az a czél, hogy dohányunk itt benn kedvelt, a külföldön pedig keresett áruezrikk legyen. Mert akkor minden ilyen vidékünknek lesz oly tipikus dohányfajtája, mint most volna — vagy lehetne, vagy kellene lenni egyes borvidékeinknek tipikus bora.”

Azután így folytatja:

„A mi a tipikus dohányfajtákat illeti: utalok a régi idők páratlan minőségű dohányaira. Ott volt a pipadohányok királya: a csetneki; tehát Gömör-Nógrádban. Kaptam is helyben, Csetneken, Szontagh István boldogult képviselőtől eredeti tiszta magot a 70-es évek elején, s a debreczeni gazd. tanintézet kísérleti telkén termelve, első évben még élvezhettük a mennyei illatot; de a második évben már alig, 3 ikban pedig megszűnt az előkelősége teljesen. A gálócsi muskatály tovább tartotta magát (Ung m.) Hát a verpeléti-debrői, vitnyéi, kospallagi, fűzesgyarmathi, sz-andrási, faddi, és sok más vidéki stb. stb.! És hogy ezek nemcsak éppen pipadohányoknak voltak kitűnők, hanem szivaroknak is beváltak: csak a sz.-andrási emlitem, mely 1848—49 ben egyike volt a legkedveltebb szivaroknak, s ha jól emlékszem — darabja egy váltó garas — 3 v. krajczár volt, míg az „Istrván“ szivart, tisztán hazai dohányból, 3 v. krajczárért árulták. Ma a 6 kros Cabannos (vagy manilla, havanna, vagy tudja Isten miféle névcsereken ment már keresztül!) alig versenyezhet akármelyikkel; gyenge, finom szivar volt. A régebbi monopolium idejében a tárkanyi dohány régi fontját 2 frtjával is adták kéz alatt, ugy a gálócsit is. Kevésbé jellegzetes, de szinte igen jó dohány volt Szabolcsban a gávai, paszabi, ibrányi. Erdélyt nem is említve; az újabb nemzedék mindezekről keveset tud. A regie pedig, mert az ily helyeken nagy volt a csempészet, egyszerűen beszüntette a dohánytermelési engedélyt, s adta oly vidékeknek, honnan a dohányt nem igen dugáruzták, mert rossz volt. Azután panaszkodtak, hogy nem kapnak jó dohányt. Persze hogy nem kaptak, ha a jó termelést a a csempészet miatt megszüntették!”

Cikkének végső konzekvenciája pedig abban összpontosul, hogy:

„A dohány minősége főként a talajtól s égaljtól függ; a talajt kell tehát praferenter megválasztani, a rosszul égő dohányok gazdaitól az engedélyeket fokozatosan bevonní, esetleg kárpótolni őket a befektetésekért és adni az engedélyt oda, a hol azelőtt nagy csempészet volt, mert ott terem a jó dohány! Akkor aztán kevésbé leszünk importáló, mint exportáló állam, s lesz jó hazai szivarunk és minden Puerto-Ricco, Cuba és Havannah keverék nélkül. Némely vidéken azonban szivar-boritéknak való levél alig terem, akármely dohányfajta ültessünk, más, ha a durva virginai is megfinomul. Ezt kell ki puhatolni, s mindent a maga helyén tenni.“

Az itt reprodukáltak általában véve részünkről is nemcsak hogy mind jónak és helyesnek tartjuk, de ily értelemben már magunk is évek óta többször felszólaltunk, — és mindig örülünk, ha az általunk gyakorta fejtegetett kérdések, más, tekintélyes oldalról is visszhangra találunk.

Daróczi Vilmos.

A dohány mint disznóvény.

Nem ismeretlen dolog lapunk olvasói előtt, hogy a dohány nemcsak mint élvezeti cikk, és gazdaságunk egyik termelési ága, hanem a kertészetben is, mint igen szép és kedvelt disznóvény szerepel. — Ebbeli minőségében nemrég egy új faj tűnt ki, amelyről „A Kert“, legutóbbi számában következőket közli:

A legszebb dohányfajták között mindegyikre első sorban áll a kereskedésben a már rég idő óta forgalomban levő, általában ismert dohányféle: a „*Nicotiana affinis*.“

E dohányfajta kiválóan kitűnik gazdag virágzata, igen szép fehér, meglehetősen nagy, kellemes illatu virágai által. Épp oly nagy kedveltségnek örvend az újabb időben a kereskedésbe került „*Nicotiana colossea*“, mely a párisi kiállításon nagysága és imponáló jelenségével a látogatók esodálatát keltette fel és becsület, dícsőseget szerzett magának: ugyannyira, hogy jelenleg a legszebb dekoráló és szemre való disznóvények közé sorolják, ugymint solitairt de csoportba egyesítve is.

Ez alkalommal egy újdonságról akarok említést tenni, melyet a mult nyáron volt először alkalmam megismerhetni s a mely, tudtommal ez évben került a kereskedelembe.

Újdonságunk: a „*Nicotiana sylvestris*“ mely valóban remek, a mit ritkán lehet elmondani az először bamutatott növényekről.

Ez új donságot nyugodt lelkiismerettel ajánlhatjuk a virágkedvelőknek, mert megvagyunk győződve, hogyha egyszerű mint disznóvényt megismerik, általában meg fog honosodni, már azért is, mert a szelek, hűvös éjszakák iránt teljesen érzéketlen, miért is exponált fekvésnél, a hol a finom leveles növények, ugymint a Musa, stb. sokat szenvednek, igen nagy értékű. Az egy méternél is magasabbra nővő szárrésze széles, tekintélyes szürke zöld levelekkel van körülvéve, mely fölött a szár végén szabadon emelkedik ki a virágzat, melyet a nagy számban megjelenő szép, nagy, tiszta fehér színű virágok alkotnak. A hosszú csöves virágok, melyek éjente a legkellemelebb illattal töltik el a levegőt, a *Nicotiana affinis* virágaira emlékeztetnek, csakhogy kerületük kisebb és virágcsövük hosszabbra nyul.

Az egész növény rendkívül dekoráló és különösen mint solitair növény pázsitos területen előkelő benyomást tesz a szemlélőre; de alkalmazható csoportos ültetésnél is. Sajnos, hogy a virágok kőszetre nem alkalmasak, mert lemetszve, igen hamar fonnyadnak. Tenyésztése mag után történik, mely minden kereskedésben, dözára hogy újdonság, olcsón beszerezhető.

A mag vetésideje márcziustól áprilisiig tart, a mikor vagy csészékbe, vagy meleg trágya-ágyba vetjük a magot és pedig nem igen sűrűn. A finom magvakra a vetés alkalmával egy kevés homokos földet hintünk, kissé a földhöz nyomjuk azokat és ha csészékbe vetettünk el, vetés után üveglemezzel fedjük be azokat.

Szabályszerű nedvesség és megfelelő-

12—14 fok R.-nál a magvak csakhamar csírázni kezdenek, a mikor világosságot kívánnak, azonban a közvetlen napsugarak ellen védendők. A csészécskékről az üveglemezek csakhamar eltávolítandók, mert a mindinkább növekedő növények könnyen elrothadnak.

A mint a 3 levél megjelent, a növénykék pikirozva lesznek, később cserepekbe átültetve s trágyaágyba helyezve, azután pedig lassanként a szabad levegőhöz szoktatva. Mikor már éjjeli fagyoktól tartani nem lehet, kiültetjük azokat állandó helyükre, melyet előzőleg jól megtrágyáztunk.

Az ápolás egyedül abból áll, hogy gazdagon öntözzük. A trágyalével való öntözés igen előnyös.

Ily elbánás mellett csakhamar pompás disznóvényekké fejlődnek. S szép növényük, és számos tiszta fehér virágjukkal mindenki figyelmét lekötik.

Grau Frigyes.

(Ezen alkalommal újlag is figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy pénzügyminiszterium megszüntette azt a sok szekaturát, melyeknek a diszdohányokat tényszerű kertészek és kertkedvelők a pénzügyörök részéről annak előtte ki voltak téve. Konstatáltatta ugyanis a miniszter úr, hogy a *Nicotiana colossea*, *Nicotiana affinis*, *Nicotiana colossea foliis variegatis*, *Nicotiana sylvestris* és egyéb eféle disz dohánynövények *dohányzásra nem alkalmasak*, s körrendeletileg intézkedett, hogy a diszkert e kincei ne vonassanak bírság alá.) Szerk.

Irodalom.

Gazdasági tanácsok, a gazdálkodás különböző ágairól. Irta: Rodiczky Jenő. A hazai gazdasági irodalomban szinte páratlanul áll Rodiczky Jenő, az ő sokoldalúságával, mindenhez értő alaposágával, és rendkívüli productivitásával. Senki sem dolgozik nálunk oly termékenységgel és mégis lelkiismeretes gondnal, mint ő; — s műveinek, úgy belső értéke, mint előadásának törő metszett magyaros zamatja méltán tesz ki népszerűvé minden dolgozatát ennek a jeles szakferfinak, aki istentől megáldott tehetségét oly dúsán kamatoztatja a közjó érdekében. — Most megjelent könyve is valóságos tárháza a gazdasági ismereteknek; mert alig van ága a gazdálkodásnak a melyről szó ne lenne ebben a derék könyvben, s aki megszerzi és végig olvassa: bizonyára egytől-egyig jó hasznát fogja venni ezeknek a praktikus tanácsoknak. A levél alakban írt, 187 oldal terjedelmű, számos ábrával illusztrált derék munka, az előszóval együtt 40 különféle tárgyról szól. Ára 2 korona. — Melegen ajánljuk a gazdaközönség figyelmébe.

„Hírszolgálat a világiacról“ ezim alatt a kereskedelmi muzeum időszéri füzetet adott ki, mely behatóan ismerteti a nevezett intézet tudakozó irodájának széleskörű működését. A füzet szerzője: Sasvári Ármán, a muzeum érdemes titkára, érde-

kesen vázolja azokat a külföldi intézeteket, a melyek a külkereskedelmi hírszolgálatot teljesítik és nagyszabásu szervezetükkel sokoldalú munkaprogramjukban kifejezésre juttatják a modern világverseny küzdelmisségét. A világkereskedelem arányait feltűntető érdekes táblázatban Magyarország külkereskedelme (a vám külfölddel) utolsó helyen áll ugyan, messze a kis Dánia mögött, de a füzetben tárgyalt problémák azért ránk nézve nem kevésbé fontosak, mert ha a világversenyben nem aspirálnánk is az aktív tényező szerepére, annak visszahatását mégis megérzi a magyar külkereskedelem. És ezért a füzet szakavatott fejtegetései a külkereskedelmi hírszolgálat széleskörű szervezéséről minden magyar közgazdasági tényező komoly érdeklődésére tarthatnak igényt.

**„Vélemény a magyar vidéki pénzügy-
tek reformja tárgyában.”** Irta: *Lichtenstein József.* A vidéki pénzügytekről és azok szükséges reformálásáról sok szó esett újabb időben, — s a gazdaközönségre nézve is nagy fontosságú kérdés tisztázásához mindesetre hozzá járul az a füzet is, amelyben Lichtenstein József figyelemre méltó eszmékben fejti ki a reform mikénti megvalósítására vonatkozó — alapos szakértelemről tanuskodó — véleményét. A röpirat Miskolcra jelent meg.

Az „Erdélyi Gazda” — az erdélyi gazdasági egyesület hivatalos közlönye — amióta heti lappá alakult át: minden számával arról tanuskodik, hogy „szerkesztője és munkatársai igazi nemes ambícióval fogják fel hivatásukat, s magvas cikkei, tartalmas közleményei nemcsak az erdélyrészi, de az összes gazdákért méltán érdekelhetik. Legutóbbi számában is figyelemre méltó dolgokat közöl; — „*Teendőink*” című cikkében a gazdasági szakismeretek helyes módon való terjesztésének feltételeit tárgyalja; — egy másik közleményében a vásárlás jog tulajdonosokat arra serkenti, hogy az országos vásárokat lásdák el mérlegekkel, hogy ez által az állatfalka korrekt lebonyolítását és a valódi érték meghatározását lehetővé tegyék; — figyelemre méltólag argumentál a cukkorrépa-termelés kiterjesztése érdekében, — ismerteti a telepítés történelmi alakulását és helyes módzatait; — s a sok mindenféle apró szakközleményen kívül egy külön rovatban felsorolja a különböző gazdasági szaklapok jelentékenyebb közleményeit. — Az erdélyi rész gazdái ugyan-csak meg lehetnek derék lapjukkal elégedve.

— **Országos Zoológiai Társulat** alakult a fővárosban, melynek célja a tudományos és gazdasági állattan, vadászat, sport és állatvédelem fejlesztése. A társulatnak máris két szaklapja van, u. m.: a „*Zoológiai Lapok*” és a „*Szárnyasaink*”, melyek közül az első a tudományos állattani kérdéseken kívül különös súlyt fektet a méhésztudományra, utóbbi a tudományos ornithologia mellett a baromfi-, galamb- és madár-tenyésztéssel foglalkozik. A tag-

sági kötelezettség 3 évre szól; — tagsági díj évi 4 frt, mely összegért az illető tag díjtalanul kapja meg a társulatnak egyik vagy másik havonként kétszer megjelenő és gazdagon illusztrált szaklapját. Alapszabályokat és mutatószámokat szívesen és ingyen küld a társulat igazgatósága: Budapesten, VII. ker., Rottenbiller utca 30. szám.

Selyemtenyésztésünk az 1898. évben. E napokban jelent meg Bezerédj Pál országos selyemtenyésztési miniszteri megbízott jelentése, az ország selyemtenyésztésének és selyempiparának múlt évi állapotáról. Mint az abban felsorolt érdekes adatok mutatják, a selyemtenyésztők száma 1897-ben 108,750 és 1898-ban 86,467 volt; ebből az tűnik ki, hogy a selyemtenyésztők száma jelentékenyen csökkent, de e nagymérvű apadás dacára a múlt évben mégis 1,273,331 kg. selyemgubó termeltetett, míg 1897-ben csak 1,334,138 kg. volt a termelés. Tehát a termelés aránylag csak jelentéktelenül csökkent, annál nagyobb volt a termelők átlagos keresete; mert míg 1897-ben egy termelő átlag 9 frt 62 krt. addig 1898-ban 11 frt 35 krt. keresett. Az első osztályú gubót 1 frtjával, a másodosztályút 50 krjával váltották be. A selyemtenyésztés emelése céljából a szederfatenyésztés ügyét is mindenkor szem előtt tartja a felügyelőség. Az állami erdőhivatalok közvetítésével 1899-ben már mintegy 9 millió szederfacsemetét oszthattott ki teljesen ingyenesen a termelők között. 1897-ben 5,231,169 drb., 1898-ban 6,005,205 drb. csemete és 3080 liter szederfahagyma szedtetett ki. A szakértelem terjesztése céljából a felügyelőség 1898-ban 2461 selyemtenyésztő közösgé mindegyikében alkalmazott egy külön egyént, ki a tenyésztők munkájának könnyebbitésére a selyempetét kikelti és a tenyésztőket az idény alatt a helyes tenyésztési módra oktatja. Ezen közösgé ellenőrzése 1898-ban alkalmazva volt 84 felügyelő, 10 főfelügyelő, 9 főfelügyelő-helyettes. Az országos selyemtenyésztési felügyelőség egyik legfőbb törekvését képezi, hogy a selyemtenyésztés ügyét kivogye az állami gyámkodás alól és azt a magánvállalkozás körébe utalja át. Ennek folytán a múlt évben egy a panaszok, mint az újvidéki selyemgyárakat magánvállalkozóknak adta bérbe. A gyárak első sorban magyar nyersanyagot kötelesek feldolgozni. A felügyelőség 1898-iki összes kiadása 1.497.000 frtot tett ki, az elért üzleti bevétel 1.578.145 frt volt. A beváltott selyemgubók után kifizetett a termelőknek 981,627 frt; az összes kereset, melyet a felügyelőség 1898-ban nyújtott 1.485,349 frtra rugott. Az összes kereset, melyet az intézet fennállása óta, vagyis 1880-tól bezárólag 1898-ig a selyemtenyésztés és selyempiparral foglalkozóknak kifizetett, 18.193.285 frtot tesz ki. Emeleltjük végül, hogy a jelentésben igen érdekesen és tanulságosan összeállított táblázatos kimutatások tüntetik fel selyemtenyésztésünk és szederfatenyésztésünk fejlődését és állapotát, 1879-től egész a múlt év végéig. Ha ezeket áttekintjük,

örömmel vehetünk tudomást azon nagymérvű haladásról, melyet e téren elértünk.

Vegyesek.

— **Előléptetések.** Dr. *Perleberg Arthur* miniszteri tanács, a m. kir. dohányjövédéki központi igazgatóság főnöke, az V. fizetési osztály első fokozatába, *Baróti Ede* miniszteri osztálytanácsos pedig (aki jelenleg a pénzügyminiszteri számvevőségek igazgatója, de néhány év előtt még a dohányjövédék egyik érdemes főtisztviselője volt) a VI. fizetési osztály első fizetési fokozatába lett előléptetve. — A magyar dohányügy minden igaz barátja — velünk együtt — örömmel siet legőszintébb szerencsekívánatait kifejezni a két kitűnő férfi hivatali előmeneteléhez, akik maradandó érdemeik által tették méltóvá magukat a dohánytermelő közönség hálás elismerésére.

— **Áthelyezés.** *Altman Manó* szentgottvárdi dohányjövédéki tiszt, hasonló minőségben a temesvári dohánygyári igazgató-ságához helyeztetett át.

— **Halálozás.** A magyar dohánytermelés okszerű haladásának egyik érdemes uttörője: *Wieland Károly* a múlt hó 16-án elhalálozott Békés-Gyulán. A boldogult közel negyedszázadig volt Uj-Kigyó közösgé jegyzője, s áldott emlékü Göndös Benedek apáttal karöltve, fáradhatlan tevékenységet fejtett ki e derék közösgé virágzásra emelésén, különösen pedig az ottani híres dohány termelésének tökéletesbbitésén. Lapunknak is egyik legrégebb munkatársa és lelkes barátja volt. — Áldás emlékére!

— **Az időjárás** most a legfőbb kérdés és a legérdekesebb témája a gazdaközönségnek. A dohánytermelőkre bizony nem valami biztató volt a tavasz, (amint ezzel első cikkünkben bővebben foglalkozunk), de úgy látszik, megemberelte magát az idő s lapunk zártakor már langyos fuvalmak és valóságos nyári meleg záporosó hirdetik, hogy az igazi tavasz végre mégis csak beköszöntött.

— **Az országos magyar gazdasági egyesület dohánytermelési bizottsága** május hó 5-én délután 4 órakor a „Közvetken” ülést tart, melynek tárgya: a dohányos kertészek és a termelők közötti viszony szabályozására vonatkozó jövédéki javaslat.

— **A „Thanaton” dohánylgkivonat**, mint a legjobb hatású rovarirtószer, oly nagy keresletnek örvend, hogy a gazdaközönség és különösen a szaklapok már rég hangoztatják, hogy a jövédék tegye könnyebben hozzáférhetővé, illetve könnyítse meg a beszerzés feltételeit. Mostanában újlag felmerült ez a kérdés, annak kapcsán, hogy a francia kormány elrendelte, hogy a dohánylgkivonatot a trafikokba is lehesen kapni. Ugy értesültünk, hogy a m. kir.

dohányjövédék is hajlandó ezt az intézkedést behozni s e részben már folynak is a tárgyalások.

— **A legdrágább pipa** a persa sah pipája, melyet csak ünnepélyes alkalmakkal szokott használni. Smaragd és rubin díszítések vannak rajta s egészben véve mintegy 800.000 forint értéket képvisel.

— **A füst.** Az emberek életében nagy szerepe van a füstnek. A kéken karikázó füst már sok haragot, mely bajt okozhatott volna, lecsillapított és ki tudja, megszületett-e volna sok szép gondolat, nemes elhatározás, ha szivar nem lett volna. Az emberiség legnagyobb része rabja a dohányzás szenvedélyének, s akik ezt még nem ismerik, hamar rászoknak, ha megismerkednek vele. Még az asszonyok sem haragszanak a dohányzásra és úgy tartják, hogy veszt férfiaságából az az ember, a ki nem dohányzik. De azért még most sem tudja egész határozottan a dohányzó világ, hogy ártalmas-e vagy ártalmatlan a dohányzás, pedig ennek a kérdésnek már egész irodalma van. Könyvekben, füzetekben, felolvasásokkal magyarázták ezt a kérdést a tudósok, az emberek érdeklődéssel elolvasták és bármilyen volt is a vélemény, nyugodtan tovább füstöltek. Legutóbb Lipsében tartott a füstrel előadást egy tudós orvos. Azt mondta, teljesen alaptalan az a hit, hogy a dohányzásnak ugyanaz a következménye, mint az alkoholizmusnak. A dohányzás nem befolyásolja az emlékezőtehetséget és csak akkor árthat, ha nagyon erős szivarokat, a minő a havanna és a virszinia, tulságos nagy számban szívunk. Hat-hét nem nagyon erős szivart minden baj nélkül elszívhatunk naponta. Még legártalmasabb a cigaretta, mert ennek füstjét többnyire leszívják, s ez krónikus gégehurutot okozhat. De általában elmondhatjuk, hogy a dohányzás megnyugtatóan hat az emberi szervezet működésére.

— **A konyhakert trágyázása.** Valamennyi zöldség annál értékeesebb, minél gyorsabb a fejlődése, mert akkor a sejtfalak a gyors növényesedés következtében vékonyak maradnak és nem fásodnak el, szóval a zöldség izletesebb marad. Trágyázással pedig a fejlődést előmozdítjuk, ha nem közepes mennyiségben adjuk, hanem jó sokat adunk belőle. Konyhakerti növényeink mind jól tűrik az állótrágyát és akármennyit is adhatunk belőle minden káros következmény nélkül, feltéve, hogy a talaj eléggé nedvesen tartatik. Rendesen túlerétt szarvasmarhaganajt adnak a konyhakertnek: ez nemcsak tápanyagot hoz a talajba, hanem annak humuszmenyiségét is gyarapítja és porhanyóvá teszi a földet. Nagyon jó az állótrágyán kívül szuperfoszfátot is adni, mert rendszeren a foszforsav nincs meg elegendő mennyiségben a talajban; főleg hagyma és zeller alá adandó foszfortrágya. Emberi ürüléket is adnak sokszor a konyhakerteknek; ebben van elég nitrogén és fosz-

forsav, de káli helyett sok nátriumot tartalmaz s ez utóbbit a zöldség nem igen kedveli, kivéve a spárgát és a paréjt. Jó tehát a pöczegödőr tartalmát fahamuval keverni, mely kitűnő káli-trágya. Ha télen hozzuk a trágyát a konyhakertbe, sohasem szabad azt kupacokban hagyni, hanem rögtön el kell teríteni. Folyadéktrágyát (szennyvizet, trágyalevet) olyan növényeknek adunk, melyek a friss trágyát szeretik, pl. saláta, kalarábé, zeller stb. alá. Ilyen folyadéktrágyával csakis esős vagy borus időben szabad öntöznünk, sohasem akkor, ha a nap süt, vagy ha szárazság uralkodik, mert különben könnyen kiegészíti a gyökereket. Egy kevésbé ismert és alig alkalmazott trágya a korom is, mely egymagában alkalmazva legjobban hat kavicsos, vagy meszes talajon. De gyakran mésszel vagy földdel is keverik, vagy komposztra viszik.

Szerkesztői üzenetek.

Balogvári hercegi uradalmi tisztartóságnak.
Rima-Szécs. Az év végéig kiegészített előfizetési díjat köszönettel vettük.

Kaufmann Márton urnak, Nagy-Károly. Az év végéig szóló előfizetési összeget köszönettel megkaptuk, s a lapot megindítottuk. Nagyon kellemesen érint bennünket az a szives jóakarattal, hogy — habár ez időszere nem is dohánytermelő: mégis annyira érdeklődik a dohányügy iránt, hogy a Dohányujságot járattja. Fogadja köszönetünk és üdvözlőnk.

Kerényi Vilmos urnak, P. Bánhegyesen. Sajnálattal értesültünk a palánta nevelés akadályáról. Nem elég a kedvezőtlen időjárás, még a víz se legyen jó. Az öntözés módzataira nézve, mai számunknak az ültetésről szóló cikkét ajánljuk becses figyelmébe.

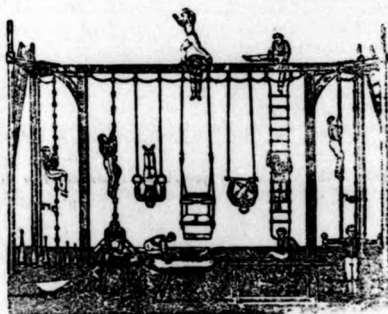
Kozmuca István urnak, Szécs-Demeter. Sietünk megnyugtanni, hogy multkori üzenetünk tévedését a sajtóhiba okozta, az előfizetés az év végén jár le.

Csetei uradalomnak:
Boschan Jakab urnak, Ibrany.
Northy István urnak, Kenderes.
Gyurkovics Vince urnak, Bihar-Diószeg.
Közszégi előjáróságnak, Uj-Kilyős.
Léderer Arthur urnak, Csóka.
Majthényi Ádám urnak, Mező-Nyárad.
Pádics Endre urnak, Kengyel.
Rötzer Ferenc urnak, Kakucs.
Tasler Kálmán urnak, Monostor-Pályi.
Az év végéig járó előfizetési díjat köszönettel megkaptuk.

Sürgőnycim:

KÖTÉLGYÁR

Budapest.

TELEFON:

62-13.

Legjobb és legmegbízhatóbb minőségű

magyar bácskai kenderből készült

dohányzsinórt

és

gazdasági kötélárut

ajánl a

BLEIER és WEISZ kötélgyártó cég BUDAPESTEN.

Raktár és iroda: VII., Károly-körút 7. sz.

Továbbá: torna eszközök,

valamint: kocsizó lóhálók, szánhálók, gabonaszakók, vízhatlan ponyvák, kender, csepű, vászontömlők, itató- és tűzivedrek, coccus futószőnyegek és lábtörlők, ruhaszáritó kötelek. — **Lawn-tennis hálók, fogolyhálók** stb. e szakmába vágó árukat a legjutányosabb eredeti gyári arakon.

Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetik. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

NEW-YORK

ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

ALAPITTATOTT 1845.

Tisztán kölcsönösségen alapszik, minden utánfizetés kötelezettség kizárásával.
Miótan részvényesei nincsenek:

az összes tőke és nyereségek a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1895. zárszámadásból.

Aktívák összege	fk 905,859.490	1-95-ben kötött új fizetlek	fk 600,730.116
Évi bevétel	" 196,376.666	összege	" 124,580.448
1895-ben a biztosítottaknak		Főlölség	
kifizetett	" 97,082.479		

Nincs másik kölcsönös biztosító-társaság a világon, mely ily óriási főlölség felett rendelkeznek.

Fennállása óta a New-York biztosítottjainak kifizetett

1.074.013,592 frankot.

A New-York a művelt világ összes államaiban bir fiókokkal.

Referenciák Magyarországon:

a Magyar általános hitelbank, a Magyar kereskedelmi Bank.

Közelebbi felvilágosítást ad a

NEW-YORK életbiztosító-társaság magyarországi igazgatósága.

Budapest, Erzsébet-körut 9—11. (New-York palota). (2—)

Hirdetések

Magyar Dohányujság

részére

a legjutányosabban számítva

felvétetnek a lap kiadóhivatalában

Budapest, VI., Podmaniczky-utca 1. szám

és valamennyi hirdetési irodában.

Elismert legjobb szerkezetű

gyűrű- és sima

aczélemez- * *

* * hengereket,

1-, 2-, 3- és 4vasu hántó ekéket,

különféle lánczboronákat,

„Agricola“ sorvető gépeket,

Blunt'-féle ensilage

zöldtakarmány sajtókat,

szabad. gyümölcs és főzelék aszaló készülékeket,

bor- és gyümölcs-sajtókat,

szőlő-zuzókat és bogyó-morzsolókat,

önműködő „SYMPHONIA“ növény- és

szőlővessző permetezőket

a legjobb minőségben gyártnak és készítenek

Mayfarth Ph. és társa

cs. és kir. kiz. szabad. gazdasági géppárok, vasöntöde és gőzhámor

Alapított 1872.

Bécs, II/1 Taborstrasse.

750 munkás.

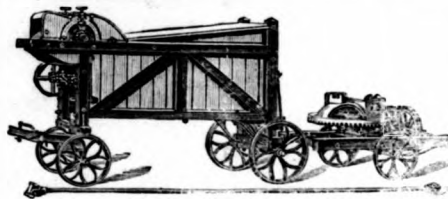
Kitüntetve több mint 400 arany, ezüst, bronz éremmel és első díjakkal.

Árjegyzékek és számos elismerő levelek ingyen és bérmentve küldetnek.

Képviselők és viszontárúsítók felvétetnek.

2—8

cséplőgépeket kézi-, járgány- és gőzhajtásra.

1—6 lófogatu

járgányokat,

Legujabb

gabna rostákat, triöröket és kukorica morzsolókat,

széna és szalma **sajtókat,**

kézi erőre, szállító készülékkel vagy a nélkül

Az országos gépész-egyesület

a gépészet minden ágában

kellőleg szakavatott

gépészeket

minden időben díjtalanul

elhelyez

Budapest, VI. Váci-körut 33. szám.